

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 021 1/99-2801
Signatura: bb4cs101

Oblastní pracoviště č. 2
Okresní pracoviště Praha-západ

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Základní škola Štěchovice, Školní 122, okres Praha-západ
IZO:	000 241 725
Identifikátor ředitelství:	600 053 296
Ředitelka školy:	PhDr. Romana Čandová
Zřizovatel:	Obec Štěchovice
Příslušný školský úřad:	ŠÚ Praha-západ
Termín inspekce:	15. - 17. prosince 1998
Složení inspekčního týmu:	Vedoucí týmu: Václav Zemek, Členové týmu: PhDr. Rudolf Šup, Mgr. Jaroslav Černý
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Program školy, plán školy, plán kontrolní činnosti, výroční zpráva školy, hospitační záznamy, žákovská dokumentace, rozhodnutí ředitelky školy, učební plán, tematické plány učiva učitelů, zápisy z pedagogických rad, dokumentace žáků ze zdravotním postižením, žákovské knížky

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Materiálně-technické podmínky pro výuku ve sledovaných předmětech jsou na rozdílné úrovni. Škola disponuje kvalitně vybavenou dílnou, pozemkem pro výuku pěstitelských prací, počítačovou pracovnou, učebnou fyziky a tělocvičnou.

Vnitřní prostory pro výuku tělesné výchovy jsou dostatečné, škola nemá vlastní hřiště. Značné komplikace způsobuje využívání pomůcek a kabinetu tělesné výchovy obecními tělovýchovnými složkami. Materiální zajištění výuky informatiky je nadprůměrné, k dispozici je 14 počítačů zapojených v síti, odpovídající je i softwarové vybavení. Učebna fyziky se nedá pro výuku využívat potřebným způsobem vzhledem k nefunkčnímu a poškozenému vybavení.

Zajištění učebnicemi a pracovními sešity s výjimkou rodinné výchovy je na dobré úrovni. Vybavení pomůckami pro výuku přírodovědy není dostatečné, není jimi pokryta

potřeba provádění nutných pokusů. Mnohé demonstrační pokusy předvádějí vyučující improvizovanými a málo funkčními prostředky. Také uložení pomůcek ve starých skříních na chodbě není vyhovující, úložné prostory jsou nedostatečné. Příprava vyučujících na výuku se tak nepřiměřeně ztěžuje.

Vybavení školy audiovizuální technikou je na průměrné úrovni. Nedostatečné je vybavení školy potřebami, pomůckami, učebnicemi a odbornými texty pro nápravu dyslektických poruch.

Zajištění dílny nástroji, pomůckami a stavebnicemi je dostačující. Problém je v zásobování cvičným materiálem pro výuku technických prací a nedostatečným prostorem pro jeho uskladnění.

Materiálně-technické podmínky pro výuku sledovaných předmětů lze hodnotit jako průměrné.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Rozvrh hodin splňuje psychohygienické zásady v zařazování náročnějších předmětů na dopolední vyučování. Pitný režim a stravování je zajištěno na odpovídající úrovni. Organizace přestávek je po udělení výjimky MŠMT ČR v souladu s příslušnou právní normou. Prostředí školy a čistota prostor je na dobré estetické úrovni. Světelné a tepelné podmínky v budově jsou vyhovující. V průběhu inspekce bylo zjištěno, že někteří vyučující nereagují během výuky na jejich změny a nechávají žáky pracovat ve stížených světelných podmínkách, není též (např. v pátém ročníku) potřebným způsobem reagováno na únavu žáků a na zdravé sezení žáků při práci v lavicích.

Nebezpečné je umístění nezajištěných pákových nůžek v prostoru školní dílny. Bezpečnosti a ochraně zdraví je až na tento nedostatek věnována potřebná pozornost.

Psychohygienické podmínky pro výuku lze hodnotit jako průměrné.

3 Hodnocení personálních podmínek

Personální podmínky pro výuku fyziky, matematiky a pracovních činností jsou dobré. Pouze matematika v VIII. A je vyučována neodborně. Informatika je zajištěna odborně způsobilým externím učitelem bez pedagogického vzdělání. Rodinnou výchovu vyučuje pět různých učitelů bez odborné způsobilosti. Část hodin tělesné výchovy na II. stupni je také zajišťována vyučující bez odborné způsobilosti. Alarmující je věková struktura pedagogického sboru, zejména na I. stupni. Věkový průměr pedagogického sboru činí 52 let.

Personální podmínky lze hodnotit jako průměrné.

4 Plnění učebních osnov

Při hospitační činnosti a pohovorech s vyučujícími nebylo zjištěno nedodržení učebních osnov. Tématické plány pro předměty s převažujícím výchovným charakterem nejsou ve škole vypracovávány. Ostatní tématické plány jsou většinou formální. Při kontrole plnění osnov předmětu rodinná výchova v 6. ročníku bylo zjištěno, že některým tématům je věnován nadměrný počet vyučovacích hodin, tím by mohlo dojít ke krácení nebo neprobrání ostatních předepsaných témat osnovami.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Hodnocení kvality vyučování bylo provedeno především na základě hospitační činnosti inspekčního týmu. Pro inspekci byly vybrány přírodovědné předměty (matematika, fyzika, informatika, přírodověda) a skupina předmětů s výchovným zaměřením (pracovní činnosti, rodinná výchova, tělesná výchova).

Matematika I. stupeň

Probírané učivo bylo v souladu s učebními osnovami realizovaného vzdělávacího programu. Ve většině hodin byly účelně plněny jasně stanovené cíle, žáci byli vhodně aktivizováni, dobře motivováni, pracovali se zájmem a odpovědností. Organizace hodin byla velmi dobře promyšlená, vhodně se střídaly zátěžové činnosti s oddechovými. Do hodin byly zařazeny hravé formy práce, pohyb dětí ve třídě, učitelky velmi pozorně dbaly na dodržování hygienických požadavků.

Ve většině hodin byla funkčně začleněna zpětná vazba, učitelky sledovaly, aby žáci probírané učivo zvládli. Věnovaly potřebnou pozornost jeho důkladnému procvičení a osvojení. V žádoucí míře bylo dbáno na názornost výuky. Na žácích bylo patrné, že jsou u nich dobře vypěstovány kázeňské a pracovní návyky, přitom však pracovali uvolněně, s chutí a zájmem. Písemný projev žáků byl většinou na velmi dobré úrovni.

V 5. ročníku byly použity při opakovací hodině nepřiměřeně obtížné úlohy pro většinu žáků. Celá hodina byla postavena na počítání jednoho, nebo dvou žáků u tabule, bez diferencování obtížnosti úloh. Hodina nebyla učitelkou organizačně zvládnuta, efektivita hodiny byla nízká.

Jedna ze sledovaných hodin měla vynikající úroveň a dvě nadprůměrnou, jedna průměrnou a jedna podprůměrnou úroveň.

Matematika II. stupeň

Výuka byla hospitována v pěti vyučovacích hodinách u třech vyučujících. Probíraná témata byla v souladu s učebním plánem a učebními osnovami. Ve všech hodinách vyučující k předávání poznatků využívali frontální metody výuky. Sledování reakcí a projevů žáků ukázalo návyk na tento způsob výuky, vyjma hodiny geometrie, kde byly využity k působení na vizuální vjemy žáků modely těles, v ostatní výuce postačovala křída, kniha, tabule. Přesto, že příznivé počty žáků ve třídách umožňovaly diferencovat učivo, případně využít metody vyučování ve skupinách, sledovaná výuka byla pouze tradiční. Další charakteristické znaky výuky: nekonfliktní přístup vyučujících k žákům, častá verbální aktivizace jednotlivců, nižší samostatnost části žáků, spokojenost s tím co opíše z tabule. Vyšší efektivitu výuky lze dosáhnout kvalitní přípravou vyučujících na hodiny s postupným návykem žáků na progresivní metody a formy výuky, tak aby byla diferencovaně využita aktivita a zájem žáků.

Efektivita a kvalita sledovaných hodin byla na průměrné úrovni.

Fyzika

Probírané učivo bylo v souladu s učebními osnovami realizovaného vzdělávacího programu. V hodinách byli žáci vhodně motivováni, náročnost učiva byla v souladu s rozumovou úrovní žáků, vhodným způsobem byli vytíženi výkonnější žáci. Žáci byli vedeni k samostatné práci, byl dobře rozvíjen jejich logický úsudek zejména při aplikacích učiva. V hodinách byla v žádoucí míře uplatňována zpětná vazba, organizace hodin měla

dobrou úroveň, také jejich efektivita byla velmi dobrá. Otázky a problémy byly žákům předkládány tak, aby o nich museli diskutovat a přesvědčovat se o správnosti svých názorů a řešení. Motivace žáků byla účinná, pozitivní, vhodně a často využívaná. Atmosféra v hodinách byla uvolněná, úsměvná, na žácích bylo patrné, že mají dobrý vztah k předmětu, jsou pracovití a mají vypěstovány dobré pracovní návyky a uvědomělou kázeň. Vhodně byly využívány jednoduché pomůcky, názornost výuky byla na výborné úrovni.

Výrazné klady se projevovaly zejména v práci jedné z obou vyučujících, její vyjadřování bylo výstižné, projev kultivovaný, vtipný, velmi dobře byly formulovány otázky. Žáci byli v průběhu hodiny hodnoceni známkami a bylo patrné, že průběžné hodnocení je průvodním a funkčním prvkem práce vyučující. Ve výuce byl účinně rozvíjen mluvený projev žáků.

Žáci u obou vyučujících prokazovali velmi dobré znalosti učiva a dovednost aplikovat poznatky. Výrazným kladem je, že jsou žáci vedeni k tomu, aby si sami vyžádali dodatečné vysvětlení učiva v případech, že něčemu nerozumí. Také úroveň vedení pracovních sešitů a způsob zápisů řešení úloh byly velmi dobré a funkční. Laboratorní úlohy z fyziky jsou prováděny, úroveň zápisů je dobrá a jsou opravovány.

Jedna ze sledovaných hodin fyziky měla vynikající úroveň, jedna hodina byla spíše nadprůměrná.

Přírodověda

Probírané učivo bylo v souladu s učebními osnovami realizovaného vzdělávacího programu. V práci jedné z vyučujících byla patrná dobrá organizace práce v hodině, dobrá efektivita výuky. Vyučující se v průběhu hodiny zaměřovala na vedení žáků k samostatnému myšlení a poskytování prostoru k vyjádření jejich názorů a soudů a také k jejich obhajobě. To vše se dařilo velmi dobře v průběhu hodiny plnit. Výborně byla zajištěna názornost výuky, žáci byli vedeni k experimentování s pomůckami a k aplikacím získaných poznatků. Při vyvozování učiva bylo vhodně využíváno zkušeností žáků z jejich běžného života. Velmi vhodně byly do výuky zařazeny regionální prvky, výchova ke zdravému životnímu stylu a péči o zdraví. Kázeň, pozornost a pracovní aktivita žáků byly na velmi dobré úrovni. Písemnosti žáků byly upravené, pracovní sešity byly funkční a pravidelně vyučující opravované. Vyučující dbala v průběhu hodiny potřebným způsobem na dodržování hygienických podmínek při práci žáků, její působení bylo podnětné a pozitivně motivující.

V práci druhé vyučující nebyla zajištěna dobrá organizace práce v hodině, efektivita opakování i vyvozování nového učiva byla nízká. V průběhu hodiny nebyla zajištěna účinná zpětná vazba, v žakovských sešitech se vyskytovaly v procvičovaném učivu neopravené chyby. Úroveň zápisů v žakovských sešitech byla nízká, také kázeň žáků nebyla často v průběhu hodiny na potřebné úrovni, což souviselo zejména s organizačními nedostatky.

Jedna ze sledovaných hodin měla spíše nadprůměrnou úroveň, jedna hodina měla úroveň podprůměrnou.

Informatika

Výuka se vyznačuje promyšlenou koncepčností a vhodně volenými metodickými postupy, vyučující má kvalitně zpracovaný tematický plán. Práce v hodině byla směřována ke splnění jasně určeného cíle. Organizace práce v hodině byla velmi dobrá, důraz byl kladen na samostatnost žáků a na to, aby si nové poznatky osvojili a procvičili.

Sledovaná hodina měla nadprůměrnou úroveň.

Praktické činnosti

Byly sledovány hodiny pracovních činností v 6. ročníku. Stavba hodin a jejich provedení bylo metodicky dobře propracováno a časově rozvrženo. Výrobky a pracovní postupy byly voleny tak, že všichni žáci měli možnost v rámci skupinové práce osvojit si správně základní pracovní dovednosti. Pracovní náměty a výrobky umožňovaly žákům uplatnění samostatnosti, tvůrčí iniciativy a fantazie. Praktické zkušenosti navazovaly na teoretické znalosti žáků. V hodinách bylo využíváno mezipředmětových vztahů. Při pokusnictví bylo využíváno skupinové vyučování. Při hodinách bylo učitelé dbáno na bezpečnost a hygienu práce. Výrazným rysem hodin byla aktivní a dobrovolná práce žáků. Výsledné výrobky byly funkční.

Výuku předmětu lze hodnotit jako nadprůměrnou.

Rodinná výchova

Stavba sledovaných hodin byla založena především na řízeném rozhovoru učitelem. Formy práce byly většinou přiměřené věku žáků. Zvolená témata byla volena společně pro chlapce i dívky. Vyučující dobře navazovali kontakt se žáky. Snažili se vést je tak, aby se dokázali správně orientovat v různých životních situacích. V hodinách chybělo větší zařazení situačních her a skupinové práce. Při dialogu mezi žáky navzájem i mezi žáky a učitelem bylo málo dbáno na úroveň slovního projevu.

Úroveň sledovaných hodin lze celkově hodnotit jako průměrnou.

Tělesná výchova

Byla hospitována výuka ve dvou vyučovacích hodinách. Výuka odborně a pedagogicky způsobilé vyučující měla velmi dobrou úroveň. Metody a formy výuky plně odpovídaly věkovému stupni žáků. V průběhu hodiny se činnosti žáků a demonstrace metodiky střídaly tak, že žáci byli stále zaujati a vysoce aktivní. Velmi dobře zvládnuté dovednosti většiny žáků ukazují na systémové a dlouhodobé kvalitní vedení.

Hospitovaná hodina u odborně nezpůsobilé vyučující byla nevyhovující. Žákyně samy vedly úvodní část hodiny bez oprav a metodické pomoci vyučující. Náplň hlavní části hodiny svým obsahem (přehazovaná) neplní výchovně vzdělávací cíle pro žáky 8. ročníku. Vyučující byla po celou hodinu velmi pasivní, v podstatě vykonávala nad žáky pouze dozor. Zápisy v třídní knize ukazují na velmi častý obdobný průběh vyučovacích hodin. Hodnocení sledované hodiny a zápisy v třídní knize by měly být pro vedení školy alarmující.

Kvalita výuky u jednotlivých vyučujících je diametrálně rozdílná.

6 Hodnocení školy z hlediska výsledků vyučování (např. rozvoje osobnosti, utváření všeobecné kulturnosti, osobnostních kompetencí, hodnotových orientací a postojů ...)

Řád školy je kvalitní, vytváří podmínky pro existenci žákovské samosprávy. Žáci mají právo demokraticky si volit třídní samosprávu a jejím prostřednictvím jednat s třídním učitelem a volit si školní parlament, který má právo jednat s ředitelkou školy. Vhodně působí úvod řádu, kde je citováno ustanovení z Listiny lidských práv a svobod a z Úmluvy o právech dítěte. V této souvislosti je možno považovat za nedostatek to, že

nejdou vymezeny organizační zásady, nebo alespoň rámcová pravidla pro fungování školního parlamentu. Při besedě se členy parlamentu bylo zjištěno, že jeho činnost se zaměřuje jen na organizování kulturních a sportovních akcí. Nemá zatím možnost konkrétně ovlivnit chod školy ani výchovný a vzdělávací proces.

Na jisté selhávání výchovného působení některých vyučujících ukazují zápisy v žákovských knížkách. Ze zápisů je zřejmé, že problémy s chováním a přípravou žáků na vyučování jsou řešeny především negativním hodnocením. Povzbuzení, motivace a pochvala se ve sdělení rodičům neobjevuje.

V průběhu inspekce se chování a jednání žáků jevílo v celku jako slušné a zdvořilé. U nižších ročníků lze příznivě hodnotit otevřenost žáků k vyučujícím a velký zájem o školní práci.

Oblast rozvoje osobnosti žáků není systematicky sledována ani vyhodnocována. Rozvíjení osobnosti žáků závisí především na působení jednotlivých učitelů. Celkově je na průměrné úrovni.

7 Výroční zpráva

Výroční zpráva o činnosti školy splňuje osnovu předepsanou § 17e zákona č. 139/1995 Sb. Zpráva je vypovídající, přehledně uspořádaná, stručná ale výstižná, formulace jsou jasné a srozumitelné. Je v ní reagováno na současné materiální podmínky v práci školy, jsou formulovány záměry i v oblasti investiční a materiální.

Výroční zpráva má nadprůměrnou úroveň.

8 Hodnocení výchovného poradenství

Systém výchovného poradenství na škole řídí zástupce ředitele školy, který má osmadvacetiletou pedagogickou praxi. Další vzdělávání průběžně absolvuje především v kurzech školského úřadu vedených zpravidla pracovníky pedagogicko-psychologické poradny. Poradenská činnost je konkretizována v měsíčním plánu školy.

V praxi výchovného poradce převažuje pomoc žákům při profesní orientaci, která spočívá hlavně v předkládání informačních materiálů o středních školách a středních odborných učilištích, v organizování spolupráce s pracovníky úřadu práce. Vede evidenci žáků s výchovnými a vzdělávacími problémy. Zprostředkovává kontakt mezi rodiči žáků se vzdělávacími problémy a pedagogicko-psychologickou poradnou v případě, že danou situaci neřeší přímo třídní učitelé. V jeho kompetenci je rovněž zodpovědnost za zpracování individuálních vzdělávacích plánů žáků se specifickou poruchou učení a jejich evidence. Koordinace péče o tyto žáky je však nepostačující, realizaci uvedených plánů poradce dále účinně nesleduje.

Péče o žáky s vývojovou poruchou učení a chování

Pro péči o žáky s vývojovou poruchou učení nemá škola v současné době dobré podmínky. Individuální náprava je organizována především v rámci výuky, někdy na I. stupni i mimo vyučování. Při hospitacích bylo zjištěno, že přestože u některých žáků je zpracován individuální vzdělávací plán, během výuky se jím učitelé neřídí. U žáků prvního stupně převažuje reedukace. Reedukaci zabezpečují v rámci výuky třídní učitelky. K nácviku specifických dovedností jsou využívány pouze pracovní sešity.

Při sledování péče o žáky se specifickou poruchou učení v rámci prvního stupně bylo zjištěno, že někteří vyučující diferencují v hodinách nároky na jejich písemný projev. Na druhém stupni žáci většinou nemají úlevy v písemných projevech, možnost neklasifikovat nezdařilý výkon žáka využívají vyučující ojediněle. Především ve vyšších ročnících se v hodnocení písemností těchto žáků vyskytují známky nedostatečné.

Některá vyšetření pedagogicko psychologické poradny (PPP) nespĺňují kritéria stanovená metodickým pokynem MŠMT č. j. 161 38/98.

Výchovný poradce nevykonává svoji činnost v plném rozsahu. Na dobré úrovni se jeví pomoc při profesní orientaci žáků, nedostatky se objevují v koordinaci péče o integrované žáky. Při práci s nimi jen někteří vyučující postupují v souladu s doporučeními PPP. Nedostatečné je vybavení školy pomocnými materiály pro tyto žáky.

Vyhodnocení dotazníku pro rodiče

Rozdáno bylo 134 dotazníků, vráceno a vyplněno bylo 73 dotazníků.

Výsledky:

Číslo položky		Procento rodičů, kteří volili daný stupeň hodnocení			
		spokojen, spíše spokojen	neutrální hodnocení	spíše nespokojen	nemohu posoudit
1	Vzdělávací program školy	64,4	19,2	12,3	4,1
2	Další nabídky vzdělávacího programu	49,3	28,8	17,8	4,1
3	Hodnocení žáka	80,8	9,6	6,8	2,7
4	Informační služby rodičům	74,0	9,6	13,7	2,7
5	Kvalita výchovného poradenství	45,2	19,2	20,5	15,1
6	Materiálně technické podmínky	43,8	26,0	26,0	4,1
7	Psychohygienické podmínky	64,4	16,4	16,4	2,7
8	Hodnocení úrovně vzdělávání	72,6	13,7	9,6	4,1
9	Hodnocení vztahů mezi učiteli a žákem	82,2	5,5	9,6	2,7
10	Hodnocení vztahů mezi žáky	83,6	4,1	11,0	1,4
11	Hodnocení výsledků učení	65,8	13,7	13,7	6,8
12	Hodnocení dalších aktivit školy	60,3	17,8	17,8	4,1
13	Celkové hodnocení školy	68,5	15,1	16,4	0,0

Z vyhodnocení názorů rodičů vyplývá, že celkově je s činností školy spokojeno 68,5 % rodičů, 16,4 % není spokojeno. Velmi příznivě je rodiči hodnocena úroveň vztahů

mezi žáky (83,6 % rodičů je s nimi spokojeno) a úroveň vztahů mezi učiteli a žáky (82,2 % rodičů je s nimi spokojeno a 9,6 % je nespokojeno). Také s úrovní vzdělávání a s informačními službami pro rodiče vyjádřilo spokojenost více než 70 % rodičů.

S kvalitou výchovného poradenství je spokojeno pouze 42,2 % rodičů, nespokojeno je 20,5 %. Velké procento rodičů tuto oblast nemohlo posoudit (15,1 %). To ukazuje na to, že výchovné poradenství neplní v potřebné míře svou úlohu a rodiče nejsou dostatečně seznámeni se službami, které má výchovné poradenství na škole plnit.

ZÁVĚRY

Materiálně-technické, psychohygienické a personální podmínky pro výuku sledovaných předmětů lze hodnotit jako průměrné.

Kvalita výuky ve sledovaných předmětech je různá, závisí především na odborné a pedagogické zdatnosti jednotlivých vyučujících.

Celkově lze hodnotit sledovanou výuku jako průměrnou.

Nedostatky se projevují v systému výchovného poradenství, především v konkrétní práci jednotlivých učitelů s žáky u nichž je diagnostikována vývojová porucha učení a chování.

Některá vyšetření z PPP nepodávají škole relevantní informace o žácích a nejsou přínosem pro práci vyučujících.

Inspekční tým doporučuje provést v následujícím školním roce na dané škole komplexní inspekci.

Doporučení

ředitelce školy:

- zaměřit se na analýzu výsledků výchovné práce školy a hledat příčiny negativních jevů ve škole
- zlepšit systém výchovného poradenství na škole, především s ohledem na žáky s vývojovými poruchami učení a chování
- zaměřit se na zefektivnění výuky v některých předmětech s ohledem na moderní pojetí výuky

Zřizovateli:

- ve spolupráci se školou umožnit oddělení kabinetu a pomůcek pro výuku školní tělesné výchovy od pomůcek a skladovacích prostor využívaných jinými tělovýchovnými spolky

